

JP „ZAVOD ZA UDŽBENIKE“, BEOGRAD

**NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
ZA 2024. GODINU**

**JP „Zavod za udžbenike“
11000 Beograd
Obilićev venac 5**

**Pravna forma: Javno preduzeće
PIB: SR 104715502
Šifra delatnosti: 22110
M.B. 20216255
Delatnost preduzeća: Izdavačka delatnost
Poslovna banka: 160-14094-86 Banka intesa
Poslovna banka: 205-1031-02 Komercijalna banka**

1. OSNOVNI PODACI O PREDUZEĆU

Javno preduzeće Zavod za udžbenike, Beograd, formiran je na osnovu Zakona o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima, kojeg je proglasila Narodna skupština Republike Srbije dana 14. aprila 1993. godine. Zavod za udžbenike je upisan u Agenciju za privredne subjekte Republike Srbije BD 181642/2006. od 13.11.2006.

Delatnost Zavoda za udžbenike je pripremanje i izdavanje udžbenika i drugih nastavnih sredstava i publikacija za osnovnu i srednju školu u Republici Srbiji, kao i publikacija kojima se obezbeđuje neophodne informacije od značaja za ostvarivanje nastavnih planova i programa i drugih pitanja iz područja obrazovanja i vaspitanja.

Zavod za udžbenike može obavljati i druge delatnosti u skladu sa zakonom i statutom, pod uslovom da se time ne ometa obavljanje osnovne delatnosti.

Zavod za udžbenike je saglasno kriterijumima iz Zakona o računovodstvu i Zakona o reviziji razvrstano u SREDNJA pravna lica.

Sredstva Zavoda za udžbenike su u državnoj svojini.

Sedište Zavoda za udžbenike je u Beogradu, ul.Obilićev venac br.5

Zavod za udžbenike je u 2024. godini zapošljavao (prosečan broj zaposlenih po osnovu stanja krajem meseca) 181 radnika (2023. godina 197 radnika).

Na osnovu člana 21/22. Statuta JP Zavod za udžbenike i čl. 2,8,16,18. Zakona o računovodstvu i Zakona o reviziji, Nadzorni odbor JP“Zavod za udžbenike“, Beograd, 2023 godine usvojio je najnoviji Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama koji se primenjivao i prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja za 2024 godinu.

Priznavanje i vrednovanje sredstava i izvora sredstava, prihoda, rashoda i rezultata vrši se u skladu sa Medjunarodnim računovodstvenim standardima, računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji kao i na osnovu usvojenih računovodstvenih politika JP“Zavod za udžbenike“, Beograd.

2. OSNOV ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izveštaja

Pravna lica i preduzetnici u Republici Srbiji su u obavezi da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje finansijskih izveštaja vrše u skladu sa Zakonom o računovodstvu (u daljem tekstu "Zakon", objavljen u "Sl. glasnik RS", br. 73/2019 i 44/2021 - dr. zakon), kao i u skladu sa ostalom primenljivom podzakonskom regulativom. Društvo, kao veliko pravno lice, u obavezi je da primenjuje Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI"), koji u smislu navedenog zakona, obuhvataju: Okvir za pripremanje i prezentaciju finansijskih izveštaja ("Okvir"), Međunarodne računovodstvene standarde ("MRS"), Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI") i sa njima povezana tumačenja, izdata od Komiteta za tumačenje međunarodnih računovodstvenih standarda ("IFRIC"), naknadne izmene tih standarda i sa njima povezana tumačenja, odobreni od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde ("Odbor"), čiji je prevod utvrdilo i objavilo Ministarstvo nadležno za poslove finansija.

Na osnovu člana 3. st. 1. i 2. Zakona o računovodstvu ("Sl. glasnik RS", br. 73/2019 - dalje: Zakon), Ministar finansija je doneo Rešenje o utvrđivanju prevoda Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja (MSFI) ("Sl. glasnik RS", br. 123/2020 - dalje: Rešenje). Rešenje je objavljeno 13. oktobra 2020. godine, a stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Sl. glasniku RS", odnosno 21. oktobra 2020. godine.

U skladu sa Rešenjem, osnovni tekstovi Međunarodnih računovodstvenih standarda, odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja (dalje: MRS/MSFI) primenjuju se počev od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2021. godine, dok je ranija primena na finansijske izveštaje koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2020. godine moguća uz obelodanjivanje odgovarajućih informacija u Napomenama uz finansijske izveštaje.

Prethodno Rešenje o utvrđivanju prevoda Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja (MSFI) ("Sl. glasnik RS", br. 92/2019 - dalje: prethodno rešenje) Ministra finansija broj 401-00-4980/2019-16 od 21. novembra 2019. godine stavlja se van snage, osim u slučaju primene tog rešenja prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja na dan 31. decembra 2020. godine.

Shodno navedenom, a imajući u vidu potencijalno materijalne efekte koje odstupanja računovodstvenih propisa Republike Srbije od MSFI i MRS mogu imati na realnost i objektivnost finansijskih izveštaja Društva, priloženi finansijski izveštaji se ne mogu u potpunosti smatrati finansijskim izveštajima sastavljenim u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Objavljeni standardi i tumačenja koji su stupili na snagu u prethodnim periodima i tekućem periodu na osnovu Rešenja o utvrđivanju prevoda, obelodanjeni su u napomeni 2.2. Objavljeni standardi i tumačenja na snazi u prethodnom i tekućem periodu koji još uvek nisu zvanično prevedeni i usvojeni obelodanjeni su u napomeni 2.3. Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu u primeni, obelodanjeni su u napomeni 2.4.

Finansijski izveštaji su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama koje su date u daljem tekstu.

U skladu sa Zakonom, finansijski izveštaji Društva su iskazani u hiljadama dinara. Dinar predstavlja zvaničnu izveštajnu valutu u Republici Srbiji.

2.2. Objavljeni standardi i tumačenja koji su stupili na snagu u prethodnim periodima i tekućem periodu na osnovu Rešenja o utvrđivanju prevoda

- Izmene MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja“ – Izmene kojima se poboljšavaju obelodanjivanja fer vrednost i rizika likvidnosti (revidiran marta 2009. godine, na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine);
- Izmene MSFI 1 „Prva primena Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja“ – Dodatni izuzeci za lica koja prvi put primenjuju MSFI. Izmene se odnose na sredstva u industriji nafte i gasa i utvrđivanje da li ugovori sadrže lizing (revidiran jula 2009. godine, na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2010. godine);

- Izmene različitih standarda i tumačenja rezultat su Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI objavljenog 16. aprila 2009. godine (MSFI 5, MSFI 8, MRS 1, MRS 7, MRS 17, MRS 36, MRS 39, IFRIC 16) prvenstveno sa namerom otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja formulacija u tekstu (izmene standarda stupaju na snagu za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2010. godine, a izmena IFRIC na dan ili nakon 1. jula 2009. godine);
- Izmene MRS 38 „Nematerijalna imovina“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine);
- Izmene MSFI 2 „Plaćanja akcijama“: Izmene kao rezultat Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI (revidiran u aprilu 2009. godine, na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine) i izmene koje se odnose na transakcije plaćanja akcijama grupe zasnovane na gotovini (revidiran juna 2009. godine, na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2010. godine);
- Izmene IFRIC 9 „Ponovna procena ugrađenih derivata“ stupaju na snagu za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine i MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i merenje“ – Ugrađeni derivati (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 30. juna 2009. godine);
- IFRIC 18 „Prenosi sredstava od kupaca“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine);
- „Sveobuhvatni okvir za finansijsko izveštavanje 2010. godine“ što predstavlja izmenu „Okvira za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja“ (važi za prenos sredstava sa kupaca primljenih na dan ili posle septembra 2010. godine);
- Dopune MSFI 1 „Prva primena Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja“ – Ograničeno izuzeće od uporednih obelodanjivanja propisanih u okviru MSFI 7 kod lica koja prvi put primenjuju MSFI (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2010. godine);
- Dopune MRS 24 „Obelodanjivanja povezanih strana“ – Pojednostavljeni zahtevi za obelodanjivanjem kod lica pod (značajnom) kontrolom ili uticajem vlade i pojašnjenje definicije povezanog lica (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2011. godine);
- Dopune MRS 32 „Finansijski instrumenti: Prezentacija“ – Računovodstveno obuhvatanje prečeg prava na nove akcije (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. februara 2010. godine);
- Dopune različitih standarda i tumačenja „Poboljšanja MSFI (2010)“ rezultat su Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI objavljenog 6. maja 2010. godine (MSFI 1, MSFI 3, MSFI 7, MRS 1, MRS 27, MRS 34, IFRIC 13) prvenstveno sa namerom otklanjanja neslaganja i pojašnjenja formulacija u tekstu (većina dopuna biće na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2011. godine);
- Dopune IFRIC 14 „MRS 19 – Ograničenje sredstava definisanih primanja, zahtevi za minimalnim finansiranjem i njihova interakcija“ Avansna uplata minimalnih sredstava potrebnih za finansiranje (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2011. godine);
- IFRIC 19 „Poništavanje finansijskih obaveza sa instrumentima kapitala“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2010. godine);
- Dopune MSFI 1 „Prva primena Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja“ – Velika hiperinflacija i uklanjanje fiksnih datuma za lica koja prvi put primenjuju MSFI (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2011. godine);
- Dopune MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja“ – Prenos finansijskih sredstava (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2011. godine);
- Dopune MRS 12 „Porezi na dobitak“ – Odloženi porez: povraćaj sredstava koja su služila za obračun poreza (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2012. godine);

- MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MSFI 11 „Zajednički aranžmani“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MSFI 12 „Obelodanjivanje o učešćima u drugim pravnim licima“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Dopune MSFI 10, MSFI 11 i MSFI 12 „Konsolidovani finansijski izveštaji, Zajednički aranžmani i Obelodanjivanja učešća u drugim pravnim licima: Uputstvo o prelaznoj primeni“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MRS 27 (revidiran 2011. godine) „Pojedinačni finansijski izveštaji“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MRS 28 (revidiran 2011. godine) „Ulaganja u pridružena pravna lica i zajedničke investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MSFI 13 „Merenje fer vrednosti“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Dopune MSFI 1 „Prva primena Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja” – Državni krediti po kamatnoj stopi nižoj od tržišne (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Dopune MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja“ – Netiranje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Dopune MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“ – Prezentacija stavki ostalog ukupnog rezultata (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2012. godine).
- Dopune MRS 19 „Naknade zaposlenima” – Poboljšanja računovodstvenog obuhvatanja naknada po prestanku radnog odnosa (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Godišnja poboljšanja za period od 2009. do 2011. godine izdata u maju 2012. godine koja se odnose na različite projekte poboljšanja MSFI (MSFI 1, MRS 1, MRS 16, MRS 32, MRS 34) uglavnom na otklanjanju nekonzistentnosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MSFI 14 „Računi regulatornih aktivnih vremenskih razgraničenja” - na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine.
- IFRIC 20 „Troškovi uklanjanja otkrivke u proizvodnoj fazi površinskog kopa“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine).
- IFRIC 21 „Dažbine“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine).
- IFRIC 22 – Ovo tumačenje se odnosi na devizne transakcije kada entitet priznaje nemonetarno sredstvo ili nemonetarnu obavezu po osnovu plaćanja ili primanja avansa, pre nego što entitet prizna odnosno sredstvo, trošak ili prihod, posle čega se to nemonetarno sredstvo ili obaveza ponovno priznaje. Tumačenje stupa na snagu na dan ili nakon 1. januara 2018. godine, ali je dozvoljena ranija primena.
- MSFI 9 „Finansijski instrumenti” i kasnije dopune, koji zamenjuje zahteve MRS 39 „Finansijski instrumenti: priznavanje i odmeravanje”, u vezi sa klasifikacijom i odmeravanjem finansijske imovine. Standard eliminiše postojeće kategorije iz MRS 39 - sredstva koja se drže do dospeća, sredstva raspoloživa za prodaju i

kreditu i potraživanja. MSFI 9 je na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine, uz dozvoljenu raniju primenu (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. januara 2020. godine).

U skladu sa MSFI 9, finansijska sredstva će se klasifikovati u jednu od dve navedene kategorije prilikom početnog priznavanja: finansijska sredstva vrednovana po amortizovanom trošku ili finansijska sredstva vrednovana po fer vrednosti. Finansijsko sredstvo će se priznavati po amortizovanom trošku ako sledeća dva kriterijuma budu zadovoljena: sredstva se odnose na poslovni model čiji je cilj da se naplaćuju ugovoreni novčani tokovi i ugovoreni uslovi pružaju osnov za naplatu na određene datume novčanih tokova koji su isključivo naplata glavnice i kamate na preostalu glavicu. Sva ostala sredstva će se vrednovati po fer vrednosti. Dobici i gubici po osnovu vrednovanja finansijskih sredstava po fer vrednosti će se priznavati u bilansu uspeha, izuzev za ulaganja u instrumente kapitala sa kojima se ne trguje, gde MSFI 9 dopušta, pri inicijalnom priznavanju, kasnije nepromenljivi izbor da se sve promene fer vrednosti priznaju u okviru ostalih dobitaka i gubitaka u izveštaju o ukupnom rezultatu. Iznos koji tako bude priznat u okviru izveštaja o ukupnom rezultatu neće moći kasnije da se prizna u bilansu uspeha.

- MSFI 15 „Prihodi iz ugovora sa kupcima”, koji definiše okvir za priznavanje prihoda. MSFI 15 zamenjuje MRS 18 „Prihodi”, MRS 11 „Ugovori o izgradnji”, IFRIC 13 „Programi lojalnosti klijenata”, IFRIC 15 „Sporazumi za izgradnju nekretnina” i IFRIC 18 „Prenosi sredstava od kupaca” i SIC – 31 „Prihodi – transakcije razmene koje uključuju usluge oglašavanja”. MSFI 15 je na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine, uz dozvoljenu raniju primenu (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. januara 2020. godine).
- MSFI 16 „Zakup” koji je objavljen u januaru 2016. godine, primena je za poslovne periode koji počinju posle 1. januara 2019. godine. Ovim standardom biće zamenjen dosadašnji MRS 17.
- Dopune MRS 32 „Finansijski instrumenti: Prezentacija” – Prebijanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine);
- Dopune MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji”, MSFI 12 „Obelodanjivanje o učešćima u drugim entitetima” i MRS 27 „Pojedinačni finansijski izveštaji” – Izuzeće zavisnih lica iz konsolidacije prema MSFI 10 (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine).
- Dopune MRS 36 – „Umanjenje vrednosti imovine” Obelodanjivanje nadoknadivog iznosa za nefinansijsku imovinu (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine).
- Dopune MRS 19 „Primanja zaposlenih” – Definisani planovi naknade: Doprinosi za zaposlene (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2014. godine).
- Godišnja poboljšanja za period od 2010. do 2012. godine, koja su rezultat Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI (MSFI 2, MSFI 3, MSFI 8, MSFI 13, MRS 16, MRS 24 i MRS 38) radi otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2014. godine).
- Godišnja poboljšanja za period od 2011. do 2013. godine, koja su rezultat Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI (MSFI 1, MSFI 3, MSFI 13 i MRS 40) radi otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2014. godine).
- Dopune MSFI 11 „Zajednički aranžmani” – Računovodstvo sticanja učešća u zajedničkim poslovanjima (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema” i MRS 38 „Nematerijalna imovina” - Tumačenje prihvaćenih metoda amortizacije (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema” i MRS 41 „Poljoprivreda” - Poljoprivreda – industrijske biljke (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MRS 27 „Pojedinačni finansijski izveštaji” – Metod udela u pojedinačnim finansijskim izveštajima (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).

- Dopune MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji” i MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate” - Prodaja ili prenos sredstava između investitora i njegovih pridruženih entiteta ili zajedničkih poduhvata (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji”, MSFI 12 „Obelodanjivanje o učešćima u drugim entitetima” i MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate” - Investiciona društva: Primena izuzetaka od konsolidacije (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja” – Inicijativa za obelodanjivanje (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune i izmene različitih standarda „Poboljšanja MSFI” (za period od 2012. do 2014. godine), koja su rezultat Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI (MSFI 5, MSFI 7, MRS 19 i MRS 34) radi otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Izmene i dopune MRS 7 „Izveštaj o novčanim tokovima” – zahtev za obelodanjivanjima koja korisnicima izveštaja omogućavaju procenu promena obaveza koje proizilaze iz aktivnosti finansiranja (na snazi od 1. januara 2017. godine).
- Pojašnjenja vezana za MRS 12 „Porez na dobit” koja imaju za cilj smanjenje raznolikosti u praksi kada su u pitanju odložena poreska sredstva koja proizilaze iz nerealizovanih gubitaka (na snazi od 1. januara 2017. godine).
- Izmene IFRS 12 – Obelodanjivanja u učešćima u drugim entitetima (na snazi od 1. januara 2017. godine).
- MSFI 3 „Poslovne kombinacije” – dopuna koja se odnosi na pojašnjenja kada jedna strana stiče kontrolu u prethodnom zajedničkom poduhvatu. Promena stupa na snagu za poslovne kombinacije čiji je datum kupovine na dan ili nakon prvog godišnjeg perioda izveštavanja koji počinje 1. januara 2019. godine ili nakon toga. Može biti u suprotnosti sa izmenama MSFI 11.
- IFRIC 23 – Tumačenje vezano za MRS 12. Tumačenje stupa na snagu na dan ili nakon 1. januara 2019. godine, ali je dozvoljena ranija primena.
- Pojašnjenja vezana za MSFI 11. koja se odnose na transakcije u kojima entitet dobija zajedničku kontrolu na ili nakon početka prvog godišnjeg perioda izveštavanja koji počinje 1. januara 2019. godine ili nakon tog datuma. Ovo može biti u suprotnosti sa MSFI 3.
- Godišnja poboljšanja za period od 2014. do 2016. godine koja se odnose na različite projekte poboljšanja MSFI (MSFI 1, MRS 28) uglavnom na otklanjanju nekonzistentnosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).
- Dopune MSFI 2 „Plaćanja akcijama” – pojašnjenja kako evidentirati određene vrste transakcija plaćanja akcijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).
- Dopune MSFI 4 „Ugovori o osiguranju” – izmene povezane sa implementacijom MSFI 9 ‘Finansijski instrumenti’ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).
- Dopune MRS 40 „Investicione nekretnine” – pojašnjenje principa klasifikacije investicionih nekretnina (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine).
- Dopune IFRS 9 „Finansijski instrumenti” – definisanje uslova za odmeravanje finansijskih sredstava po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti kroz ostali sveobuhvatni rezultat (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).

- Dopune MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate” – pojašnjenja o evidentiranju dugoročnih ulaganja u pridružene entitete i zajedničke poduhvate (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).
- Godišnja poboljšanja za period od 2015. do 2017. godine koja se odnose na različite projekte poboljšanja MSFI (MSFI 3, MSFI 11, MRS 12, IAS 23) uglavnom na otklanjanju nekonzistentnosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).
- Dopune MRS 19 „Primanja zaposlenih” – definisanje načina obračuna planova definisanih primanja zaposlenih kada u toku izveštajnog perioda dođe do izmene, ograničenja ili poravnjanja (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine).

2.3. Objavljeni standardi i tumačenja na snazi u prethodnom i tekućem periodu koji još uvek nisu zvanično prevedeni i usvojeni

Na dan objavljivanja ovih finansijskih izveštaja, dole navedeni standardi i izmene standarda su bili izdati od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, a sledeća tumačenja bila su objavljena od strane Komiteta za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja, ali nisu zvanično usvojena u Republici Srbiji:

- Reforma referentne kamatne stope – faza 2- (MSFI 9, MRS 39 i MSFI 7) standard dopunjuje navedene standarde kako bi pomogao subjektima da korisnicima finansijskih izveštaja pruže korisne informacije o efektima reforme referentne vrednosti kamatnih stopa na finansijske izveštaje tih entiteta (na snazi za godišnje izveštaje koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2021. godine).
- Dopune MSFI 16 „Zakup“ – COVID 19 ustupci- dopuna omogućava praktično izuzeće zakupcima da ne procenjuju da li su ustupci koji se javljaju kao direktna posledica COVID 19 i koji ispunjavaju definisane uslove modifikacije lizinga već da iste ne tretiraju kao modifikaciju lizinga (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. aprila 2021. godine).
- Dopune MSFI 4, MSFI 7, MSFI 9, MSFI 16 i MRS 39- dopuna treba da obezbedi pomoć entitetima kako bi korisnicima finansijskih izveštaja pružili korisne informacije o efektima benčmark reforme kamatne stope na njihove finansijske izveštaje (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. januara 2021. godine).
- Dopune MRS 37 „– troškovi ispunjenja ugovora- MRS 37 je izmenjen da bi se precizirali troškovi za ispunjenje ugovora koje organizacija uključuje prilikom procene da li će ugovor stvarati gubitke uključuje i inkrementalne troškove i alokaciju opštih troškova u vezi sa tim ugovorom (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. januara 2022. godine).
- Dopune MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema”- dopuna zahteva da entitet prihode od prodaje stavki proizvedenih tokom pripreme nekretnine, postrojenja i opreme za nameravanu upotrebu i povezane troškove prizna kao prihod ili rashod, umesto da po osnovu primljenih iznosa umanji nabavnu vrednost osnovnog sredstva (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. januara 2022. godine).
- Dopune MSFI 3 „Poslovne kombinacije“- dopuna se odnosi na usklađivanje sa revidiranim Konceptualnim okvirom za finansijsko izveštavanje bez izmena računovodstvenih zahteva za poslovne kombinacije (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. januara 2022. godine).
- Godišnja poboljšanja za period od 2018. do 2020. godine koja se odnose na različite projekte poboljšanja MSFI (MSFI 1, MSFI 9, MSFI 16 i MRS 41) (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2022. godine).
- MSFI 17 – zamenjuje MSFI 4 - MSFI 17 definiše principe za priznavanje, merenje, prezentaciju i obelodanjivanje ugovora o osiguranju. Takođe zahteva da se slični principi primenjuju na ugovore o reosiguranju i ugovore o ulaganjima sa izdatim karakteristikama diskrecionog učešća. Cilj je da se osigura da subjekti daju relevantne informacije na način koji verno predstavlja te ugovore. Ove informacije daju osnovu korisnicima finansijskih izveštaja da procene efekat koji ugovori o osiguranju imaju na finansijski položaj i rezultat organizacije (primena na finansijske izveštaje koji počinju nakon 1. januara 2023. godine).

- MSFI 17 – Početna primena MSFI 17 i MSFI 9 – Uporedne informacije- Ovaj amandman ažurira MSFI 17 i relevantan je kada društvo usvoji MSFI 17 i MSFI 9 po prvi put na isti datum. Dodaje opciju tranzicije koja se naziva „preklapanje klasifikacije“ koja se odnosi na uporedne informacije o finansijskim sredstvima. Ovo je relevantno kada je društvo odlučilo da ne preračuna uporedne informacije za prelazak na MSFI 9. Primena ove opcije prelaska omogućava društvu da predstavi uporedne informacije o takvim finansijskim sredstvima kao da su primenjeni zahtevi za klasifikaciju i merenje MSFI 9. Ovo omogućava osiguravačima da smanje potencijalno značajne računovodstvene neusklađenosti između finansijske imovine i obaveza iz ugovora o osiguranju u uporednom periodu- primena na finansijske izveštaje koji počinju nakon 1. januara 2023. godine.
- Dopune MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“- Obelodanjivanje računovodstvenih politika. Ovim amandmanom se unose manje izmene u referencama na računovodstvene politike, tako da bi one trebale da budu materijalne računovodstvene politike, umesto značajne računovodstvene politike i dalje pojašnjava šta je računovodstvena procena u sledećim slučajevima: MSFI 7, da pojasni da se očekuje da će informacije o osnovama merenja za finansijske instrumente biti materijalne za finansijske izveštaje entiteta; MRS 1, da zahteva od entiteta da obelodane svoje materijalne informacije o računovodstvenim politikama, a ne značajne računovodstvene politike; MRS 34, da identifikuje materijalne informacije o računovodstvenoj politici kao komponentu kompletnog skupa finansijskih izveštaja, a ne kao značajne računovodstvene politike; Izjava o praksi 2, da pruži smernice o tome kako primeniti koncept materijalnosti na obelodanjivanja računovodstvenih politika (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. januara 2023. godine).
- Dopune MRS 8 definicija računovodstvenih procena- izmena MRS 8 u cilju pojašnjenja da su računovodstvene procene novčani iznosi u finansijskim izveštajima koji su podložni nesigurnosti odmeravanja i takođe pojašnjava kako entiteti treba da razlikuju promene u računovodstvenim politikama i promene računovodstvenih procena. Ovaj amandman će se primenjivati prospektivno (na snazi za godišnje izveštaje koji počinju na dan ili nakon 1 januara 2023 godine);
- Dopune MRS 12- Odloženi porez koji se odnosi na sredstva i obaveze po osnovu jedne transakcije - ovaj standard menja MRS 12 kako bi se pojasnilo računovodstvo odloženog poreza na transakcije koje u vreme transakcije dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika) (na snazi za godišnje izveštaje koji počinju na dan ili nakon 1 januara 2023 godine).
- Dopune MRS 12- Međunarodna poreska reforma – Pillar Two Model Rules- Izmene obezbeđuju privremeno izuzeće od zahteva za priznavanjem odloženih poreskih sredstava i obaveza koje proističu iz Pillar TWO poreza na dobit, i umesto toga zahtevaju ciljano obelodanjivanja za subjekte na koje utiče. (na snazi za godišnje izveštaje koji počinju na dan ili nakon 1 januara 2023 godine).

2.4. Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu

Na dan izdavanja ovih finansijskih izveštaja sledeći standardi, njihove dopune i tumačenja bili su objavljeni, ali nisu još uvek stupili na snagu:

- Dopune MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“- Klasifikacija obaveza kao kratkoročnih i dugoročnih- dopuna treba da razjasni zahteve za prezentacijom obaveza kao kratkoročnih i dugoročnih obaveza (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. januara 2024. godine).
- Dopuna MRS 1 Prezentacija finansijskih izveštaja“- Dugoročne obaveze sa klauzulom - dopunom se menja MRS 1 kako bi se pojasnila prezentacija obaveza u Izveštaju o finansijskom položaju kao kratkoročnih i dugoročnih. Prema ovim izmenama, ugovorne klauzule koje treba ispuniti nakon datuma izveštavanja ne utiču na klasifikaciju duga kao kratkoročnog ili dugoročnog. Umesto toga, amandmani zahtevaju od entiteta da obelodani informacije o ovim klauzulama u Napomenama uz finansijske izveštaje. Amandman može biti privremeno usvojen i u slučaju privremenog usvajanja, dopune koje se odnose na *Klasifikaciju obaveza kao kratkoročnih i dugoročnih*, mora biti usvojena na raniji datum ili na datum ove izmene (na snazi za godišnje periode koji počinju nakon 01. januara 2024. godine).
- Dopune MSFI 16 „Lizing“- Lizing obaveza u Sale and Leaseback transakcijama- ovim amandmanom se ažurira MSFI 16 kako bi se razjasnilo da se zahtevi za imovinu sa pravom korišćenja i lizing obaveze u MSFI 16 primenjuju na sale-and-lease back transakcije nakon početnog priznavanja. Takođe pojašnjava da će „plaćanja zakupnine“ biti

određena na takav način da prodavac-zakupac ne priznaje dobitak ili gubitak koji se odnosi na imovinu sa pravom korišćenja koju zadržava prodavac-zakupac. Ovaj amandman se primenjuje retrospektivno (na snazi za godišnje izveštaje koji počinju na dan ili nakon 1 januara 2024 godine);

- Dopune MRS 7 i MSFI 7- Aranžmani za finansiranje dobavljača- Ove izmene MRS 7 i MSFI 7 zahtevaju od entiteta da obezbede dodatna obelodanjivanja o njihovom korišćenju finansijskih aranžmana dobavljača i obezbede da korisnici imaju informacije koje će im omogućiti da procene: a) kako aranžman finansiranja dobavljača utiče na tokove gotovine i obaveze entiteta i b) uticaj koji aranžmani finansiranja dobavljača imaju na rizik likvidnosti. Obelodanjivanja MRS 7 nisu obavezna za uporedni period (na snazi za godišnje izveštaje koji počinju na dan ili nakon 1 januara 2024 godine);
- Dopune MRS 21- Nemogućnost utvrđivanja kursa- Ovaj amandman ažurira MRS 21 da zahteva od entiteta da primenjuju konzistentan pristup u proceni da li je valuta zamenljiva i kako da procene devizni kurs ako nije. Potrebna su i dodatna obelodanjivanja o tome kako se procenjuje devizni kurs. Postoje i posledične izmene MSFI 1. Uporedni period nije preračunat za ovaj amandman (na snazi za godišnje izveštaje koji počinju na dan ili nakon 1 januara 2025 godine);
- Dopune MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji“ i MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“- dopuna pojašnjava računovodstveni tretman prodaje ili uloga imovine između investitora i njegovih pridruženih entiteta ili zajedničkih poduhvata (odloženo dok IASB ne kompletira istraživanje na equity metodi).

Sadržina i forma obrazaca finansijskih izveštaja i sadržina pozicija u obrascima je propisana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike ("Sl. glasnik RS", br. 89/2020).

Kontni okvir i sadržina računa u Kontnom okviru propisana je Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike ("Sl. glasnik RS", br. 89/2020 - u daljem tekstu: Pravilnik o kontnom okviru).

Prema Zakonu o računovodstvu, finansijski izveštaji obuhvataju: bilans stanja, bilans uspeha, izveštaj o ostalom rezultatu, izveštaj o tokovima gotovine, izveštaj o promenama na kapitalu i napomene uz finansijske izveštaje.

Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih izveštaja primenilo računovodstvene politike obelodanjene u Napomeni 3, koje su zasnovane na važećim računovodstvenim i poreskim propisima Republike Srbije.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Korišćenje procenjivanja

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja u skladu sa MRS/MSFI i računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji zahteva od rukovodstva Zavoda korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekte na iznose iskazane u finansijskim izveštajima i napomenama uz finansijske izveštaje.

Ove procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan bilansa stanja. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od navedenih procena, pri čemu se procene razmatraju periodično.

Najznačajnije procene odnose se na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava, utvrđivanje rezervisanja za sudske sporove i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun naknada zaposlenima po osnovu otpremnina, i iste su obelodanjene u napomenama uz finansijske izveštaje.

3.2. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika i efekata po osnovu kursne razlike

Stavke uključene u finansijske izveštaje Zavoda odmeravaju se korišćenjem valute primarnog ekonomskog okruženja u kome Zavod posluje (funkcionalna valuta). Finansijski izveštaji prikazuju se u hiljadama dinara (RSD), koji predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Zavoda.

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja se na dan bilansa stanja preračunavaju u njihovu dinarsku protivvrednost primenom zvaničnog srednjeg deviznog kursa Narodne banke Srbije važećim na taj dan. Poslovne promene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u dinarsku protivvrednost primenom zvaničnih deviznih kurseva Narodne banke Srbije važećim na dan poslovne promene.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine evidentiraju se u bilansu uspeha, kao finansijski prihodi, odnosno finansijski rashodi.

Pozitivni i negativni efekti ugovorenih deviznih klauzula u vezi potraživanja i obaveza, nastali primenom ugovorenog kursa, takođe se iskazuju kao deo finansijskih prihoda, odnosno finansijskih rashoda.

3.3. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine finansijski izveštaji Zavoda za 2023. godinu, koji su bili predmet revizije.

3.4. Poslovni prihodi

Prihodi od prodaje su iskazani u iznosu fakturisane realizacije, tj. izvršene prodaje do kraja obračunskog perioda, pod uslovom da je sa tim danom nastao dužničko - poverilački odnos i da je ispostavljena faktura. Prihod se meri po poštenoj vrednosti primljene nadoknade ili potraživanja, uzimajući u obzir iznos svih trgovačkih popusta i količinskih rabata koje Zavod odobri. Razlika između poštene vrednosti i nominalnog iznosa naknade priznaje se kao prihod od kamate.

Prihod od prodaje se priznaje kada su zadovoljeni svi uslovi:

- /a/ Zavod je preneo na kupca sve značajne rizike i koristi od vlasništva;
- /b/ rukovodstvo Zavoda ne zadržava niti upliv na upravljanje u meri koja se obično povezuje sa vlasništvom, niti kontrolu nad prodatim proizvodima i robom;
- /c/ kada je moguće da se iznos prihoda pouzdano izmeri;
- /d/ kada je verovatno da će poslovna promena da bude praćena prilivom ekonomske koristi u Zavodu i
- /e/ kad se troškovi koji su nastali ili će nastati u vezi sa poslovnom promenom mogu pouzdano da se izmere.

Prihodi od usluga iskazani su srazmerno stepenu završenosti usluge na dan bilansiranja.

3.5. Poslovni rashodi

Ukupne poslovne rashode čine: nabavna vrednost prodate robe; troškovi materijala; troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi; troškovi amortizacije i rezervisanja; troškovi proizvodnih usluga; i nematerijalni troškovi.

Osnovni elementi i načela priznavanja rashoda su:

- /a/ rashodi se priznaju, odnosno evidentiraju i iskazuju kada smanjenje budućih ekonomskih koristi koje je povezano sa smanjenjem sredstava ili povećanjem obaveza može pouzdano da se izmeri;
- /b/ rashodi se priznaju na osnovu neposredne povezanosti rashoda sa prihodima (načelo uzročnosti);
- /c/ kada se očekuje da će ekonomske koristi priticati tokom nekoliko obračunskih perioda, a povezanost sa prihodom može da se ustanovi u širem smislu ili posredno, rashodi se priznaju putem postupka systemske i razumne alokacije;
- /d/ rashodi se priznaju kada izdatak ne donosi nikakve ekonomske koristi ili kada i do iznosa do kojeg buduće ekonomske koristi ne ispunjavaju uslove ili su prestale da ispunjavaju uslove za priznavanje u bilansu stanja kao sredstvo;
- /e/ rashodi se priznaju i u onim slučajevima kada nastane obaveza bez istovremenog priznavanja sredstva.

Nabavna vrednost prodate robe na veliko utvrđuje se u visini prodajne vrednosti robe na veliko, umanjene za iznos utvrđene razlike u ceni i ukalkulisanog PDV sadržanih u vrednosti prodate robe na veliko.

Nabavna vrednost prodate robe na malo utvrđuje se u visini prihoda od prodate robe, umanjene za iznos utvrđene razlike u ceni, kao i za iznos ukalkulisanog PDV, sadržanih u vrednosti prodate robe na malo.

3.6. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi i rashodi obuhvataju: prihode i rashode od kamata (nezavisno od toga da li su dospeli i da li se plaćaju ili pripisuju iznosu potraživanja ili obaveze na dan bilansiranja); prihode i rashode od kursnih razlika; prihode i rashode iz odnosa sa matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima; i ostale finansijske prihode i rashode.

3.7. Dobici i gubici

Dobici predstavljaju povećanje ekonomske koristi, a obuhvataju prihode koji se javljaju u slučaju prodaje stalne imovine po vrednosti većoj od njihove knjigovodstvene vrednosti, zatim nerealizovane dobitke po osnovu prodaje tržišnih hartija od vrednosti (u slučaju kada se vrednovanje hartija od vrednosti vrši po njihovim tržišnim vrednostima), kao i dobitke koji nastaju pri povećanju knjigovodstvene vrednosti stalne imovine usled prestanka delovanja uslova za smanjenje njihove vrednosti.

Gubici nastaju po osnovu prodaje imovine po cenama nižim od njene knjigovodstvene vrednosti, zatim po osnovu rashodovanja neotpisanih osnovnih sredstava, po osnovu šteta koje se mogu u celini ili delimično nadoknaditi od osiguravajućih društava, po osnovu primene principa impariteta (umanjenje vrednosti imovine).

3.8. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalno ulaganje je odredivo nemonetarno sredstvo bez fizičkog sadržaja:

- koje služi za proizvodnju ili isporuku robe ili usluga, za iznajmljivanje drugim licima ili se koristi u administrativne svrhe;
- koje društvo kontroliše kao rezultat prošlih događaja; i
- od kojeg se očekuje priliv budućih ekonomskih koristi.

Nematerijalna ulaganja čine: ulaganja u razvoj; koncesije, patent, licence i slična prava; ostala nematerijalna ulaganja; nematerijalna ulaganja u pripremi i avansi za nematerijalna ulaganja.

Nabavka nematerijalnih ulaganja u toku godine evidentira se po nabavnoj vrednosti. Nabavnu vrednost čini fakturna vrednost uvećana za sve zavisne troškove nabavke i sve troškove dovođenja u stanje funkcionalne pripravnosti. Cenu koštanja nematerijalnih ulaganja proizvedenih u sopstvenoj režiji čine direktni troškovi i pripadajući indirektni troškovi, koji se odnose na to ulaganje.

Na dan svakog bilansa stanja Zavod procenjuje da li postoji neka indicija o tome da je sredstvo možda obezvređeno. Ukoliko takva indicija postoji, Zavod procenjuje iznos sredstva koji može da se povрати. Ako je nadoknadiva vrednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrednosti knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivu vrednost i istovremeno se smanjuju prethodno formirane revalorizacione rezerve po osnovu tog sredstva. Ako nisu formirane revalorizacione rezerve po osnovu sredstva čija je vrednost umanjena ili su iskorišćene za druge svrhe, za iznos gubitka od umanjenja vrednosti priznaje se rashod perioda.

Ako na dan bilansa stanja postoje nagoveštaji da prethodno priznat gubitak od umanjenja vrednosti ne postoji ili je umanjeno, vrši se procena nadoknadive vrednosti tog sredstva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama priznaje se kao prihod, u slučaju da je primenjen osnovni postupak vrednovanja nematerijalnih ulaganja, odnosno kao povećanje revalorizacione rezerve ukoliko je primenjen alternativni postupak vrednovanja nematerijalnih ulaganja, a knjigovodstvena vrednost ove imovine se povećava do nadoknadive vrednosti.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznata nematerijalna ulaganja, pripisuje se iskazanom iznosu tog sredstva, ako je verovatno da će priliv budućih ekonomskih koristi da bude veći od prvobitno procenjene stope prinosa tog sredstva.

Zavod priznaje u knjigovodstvenu vrednost nematerijalnog ulaganja, troškove zamene nekih delova tih stavki, u momentu kada ti troškovi nastanu i kada su zadovoljeni kriterijumi priznavanja iz MRS 38 – „Nematerijalna imovina“, (paragraf 21).

Svaki drugi naknadni izdatak priznaje se kao rashod u periodu u kome je nastao.

Nematerijalna ulaganja prestaju da se iskazuju u bilansu stanja, nakon otuđivanja ili kada je sredstvo trajno povučeno iz upotrebe i kada se od njegovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja utvrđuju se kao razlika između procenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstva i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

3.9. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema su materijalna sredstva:

- koja Zavod drži za upotrebu u proizvodnji ili isporuku robe ili pružanje usluga, za iznajmljivanje drugim licima ili u administrativne svrhe;
- za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda; i
- čija je pojedinačna nabavna cena u vreme nabavke veća od prosečne bruto zarade po zaposlenom u Republici, prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike.

Nabavke nekretnina, postrojenja i opreme u toku godine evidentiraju se po nabavnoj vrednosti.

Nabavnu vrednost čini fakturna vrednost nabavljenih sredstava uvećana za sve zavisne troškove nabavke i sve troškove dovođenja u stanje funkcionalne pripravnosti. Cenu koštanja navedenih sredstava proizvedenih u sopstvenoj režiji čine direktni troškovi i pripadajući indirektni troškovi, koji se odnose na to ulaganje..

Nakon što se priznaju kao sredstva, nekretnine, postrojenja i oprema, iskazuju se po nabavnoj vrednosti ili po ceni koštanja umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i ukupan iznos gubitaka zbog obezvređenja.

Na dan svakog bilansa stanja Zavod procenjuje da li postoji neka indicija o tome da je sredstvo možda obezvređeno. Ukoliko takva indicija postoji, Zavod procenjuje iznos sredstva koji može da se povрати. Ako je nadoknadiiva vrednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrednosti knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknativu vrednost i istovremeno se smanjuju prethodno formirane revalorizacije rezerve po osnovu tog sredstva. Ako nisu formirane revalorizacije rezerve po osnovu sredstva čija je vrednost umanjena ili su iskorišćene za druge svrhe, za iznos gubitka od umanjenja vrednosti priznaje se rashod perioda.

Ako na dan bilansa stanja postoje nagoveštaji da prethodno priznat gubitak od umanjenja vrednosti ne postoji ili je umanjeno, vrši se procena nadoknadiive vrednosti tog sredstva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama priznaje se kao prihod, u slučaju da je primenjen osnovni postupak vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme, odnosno kao povećanje revalorizacije rezerve ukoliko je primenjen alternativni postupak vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme, a knjigovodstvena vrednost se povećava do nadoknadiive vrednosti.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznate nekretnine, postrojenja i opremu pripisuje se iskazanom iznosu tog sredstva, ako je verovatno da će priliv budućih ekonomskih koristi da bude veći od prvobitno procenjene stope prinosa tog sredstva.

Zavod priznaje u knjigovodstvenu vrednost neke nekretnine, postrojenja i opreme, troškove zamene nekih delova tih stavki, u momentu kada ti troškovi nastanu i kada su zadovoljeni kriterijumi priznavanja iz MRS 16 – „Nekretnine, postrojenja i oprema“, (paragraf 7).

Svaki drugi naknadni izdatak priznaje se kao rashod u periodu u kome je nastao.

Nekretnine, postrojenja i oprema prestaju da se iskazuju u bilansu stanja, nakon otuđivanja ili kada je sredstvo trajno povučeno iz upotrebe i kada se od njegovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja utvrđuju se kao razlika između procenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstva i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

3.10. Amortizacija

Obračun amortizacije vrši se od početka narednog meseca u odnosu na mesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu.

Amortizacija se obračunava proporcionalnom metodom primenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procenjenog korisnog veka upotrebe sredstava.

Osnovica za obračun amortizacije sredstva je nabavna vrednost umanjena za preostalu (rezidualnu) vrednost i iznos obezvređenja.

Preostala vrednost je neto iznos koji društvo očekuje da će dobiti za sredstvo na kraju njegovog korisnog veka trajanja, po odbitku očekivanih troškova otuđenja.

Korisni vek trajanja, odnosno amortizacione stope, preispituju se periodično i ako su očekivanja zasnovana na novim procenama značajno različita od prethodnih, obračun troškova amortizacije za tekući i budući period se koriguju.

Metod obračuna amortizacije koji se primenjuje preispituje se periodično i ukoliko je došlo do značajne promene u očekivanom obrascu trošenja ekonomskih koristi od tih sredstava, metod se menja tako da odražava taj izmenjeni način. Kada je takva promena metoda obračuna amortizacije neophodna, onda se ona računovodstveno obuhvata kao promena računovodstvene procene, a obračunati troškovi amortizacije za tekući i budući period se koriguju.

Amortizacione stope, utvrđene na osnovu procenjenog korisnog veka upotrebe (bez utvrđivanja rezidualnog ostatka) su:

Stope amortizacije za glavne kategorije nekretnina i opreme, date su u sledećem pregledu:

	2024	2023
Građevinski objekti	1.3%	1.3%
Montažni građevinski objekti	5.0-16.5%	5.0-16.5%
Računari i pripadajuća oprema	20.0%	20.0%
Oprema	5.0-20.0%	5.0-20.0%
Vozila	12.5-15.5%	12.5-15.5%

Primenjene stope za amortizaciju nematerijalnih ulaganja su sledeće:

	2024	2023
Nematerijalna ulaganja	20.0%	20.0%

Obračun amortizacije za poreske svrhe vrši se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije i Pravilnikom o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe, što rezultira u odloženim porezima.

3.11. Zalihe

Zalihe robe i materijala se mere po nabavnoj vrednosti. Nabavnu vrednost čine svi troškovi nabavke za dovođenje zaliha na njihovo sadašnje mesto i stanje. Troškovi nabavke zaliha obuhvataju kupovnu cenu, uvozne dažbine i druge obaveze (osim onih koje Zavod može naknadno da povрати od poreskih vlasti), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci. Popusti, rabati i druge slične stavke se oduzimaju pri utvrđivanju troškova nabavke. Kursne razlike nastale od dana preuzimanja zaliha do dana plaćanja obaveza u stranoj valuti i troškovi kamata nisu uključeni u trošak nabavke.

Izlaz zaliha materijala i robe se evidentira metodom prosečne ponderisane cene.

Zalihe nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda se mere po ceni koštanja, odnosno po neto prodajnoj vrednosti, ako je niža. Cenu koštanja čine svi troškovi konverzije i drugi nastali troškovi neophodni za dovođenje zaliha na njihovo sadašnje mesto i stanje, odnosno:

- troškovi direktnog rada;
- troškovi direktnog materijala i
- indirektni, odnosno opšti proizvodni troškovi.

U vrednost zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda ne ulaze, već predstavljaju rashod perioda:

- neuobičajeno veliko rasipanje materijala, radne snage ili drugi troškovi proizvodnje;
- troškovi skladištenja, osim ako ti troškovi nisu neophodni u procesu proizvodnje pre naredne faze proizvodnje;
- režijski troškovi administracije koji ne doprinose dovođenju zaliha na sadašnje mesto i u sadašnje stanje; i
- troškovi prodaje.

Neto prodajna vrednost predstavlja procenjenu prodajnu vrednost, umanjenu za procenjene troškove prodaje i procenjene troškove dovršenja (kod nedovršene proizvodnje). Ukoliko je neto prodajna vrednost zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda niža od njihove cene koštanja, vrši se delimičan otpis do neto prodajne vrednosti.

Terećenjem ostalih rashoda vrši se ispravka vrednosti zaliha u slučajevima kada se oceni da je potrebno svesti vrednost zaliha na njihovu neto prodajnu vrednost. Oštećene zalihe i zalihe koje po kvalitetu ne odgovaraju standardima se u potpunosti otpisuju.

Zalihe usluga čine direktni troškovi i indirektni troškovi nastali u vezi sa pružanjem usluga. Direktni troškovi usluga su direktni troškovi rada osoblja koje direktno učestvuje u pružanju usluga, direktni troškovi materijala i ostali direktni troškovi, kao što je angažovanje spoljnih eksperata i slično. Indirektni troškovi usluga su troškovi pomoćnog materijala, energije utrošene za pružanje usluge, amortizacija i održavanje opreme koja se koristi prilikom pružanja usluge i sl.

Zalihe robe u maloprodaji iskazuju se po prodajnoj ceni u toku godine. Na kraju obračunskog perioda vrši se svođenje vrednosti zaliha na nabavnu vrednost putem alokacije realizovane razlike u ceni i poreza na dodatu vrednost, obračunatih na prosečnoj osnovi, na vrednost zaliha u stanju na kraju godine i nabavnu vrednost prodate robe.

Na zalihama gotovih proizvoda postoje izdanja od 2000. godine, čija prodaja ide usporeno. U 2012. godini postoji tendencija njihovog značajnog opadanja nastalog usled otpisa, rashoda i ubrzane prodaje.

Gotovi proizvodi imaju usporen obrt i treba utvrditi o kojim se zalihama radi i usled čega ne mogu biti prodate, kao i utvrditi starosnu analizu knjiga i udžbenika i ako treba izvršiti njihov otpis.

3.12. Kratkoročna potraživanja i plasmani

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca – zavisnih i drugih povezanih pravnih lica i ostalih kupaca u zemlji i inostranstvu po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga.

Kratkoročni plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od dana činidbe, odnosno od dana bilansa.

Kratkoročna potraživanja od kupaca mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u izveštajnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti na dan bilansa preračunavaju se prema važećem srednjem kursu NBS, a kursne razlike priznaju se kao prihod ili rashod perioda.

Kratkoročni finansijski plasmani koji se ne drže radi trgovanja mere se po amortizovanoj vrednosti, ne uzimajući u obzir nameru Zavoda da ih drže do dospeća.

Ukoliko postoji verovatnoća da Zavod neće biti u stanju da naplati sve dospele iznose (glavnicu i kamatu) prema ugovornim uslovima za date kredite, potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospeća koja su iskazana po amortizovanoj vrednosti, nastao je gubitak zbog obezvređivanja ili nenaplaćenih potraživanja.

Otpis kratkoročnih potraživanja i plasmana kod kojih postoji verovatnoća nenaplativnosti vrši se indirektnim otpisivanjem, dok se u slučajevima kada je nemogućnost naplate izvesna i dokumentovana, otpis, u celini ili delimično, vrši direktnim otpisivanjem.

Verovatnoća nemogućnosti naplate utvrđuje se u svakom konkretnom slučaju na osnovu dokumentovanih razloga (stečaj, odnosno likvidacija dužnika, prezaduženost, otuđenje imovine, prinudno poravnanje, vanparnično

poravnanje, zastarelost, sudsko rešenje, akt upravnog organa, kao i u drugim slučajevima za koja Zavod poseduje verodostojnu dokumentaciju o nenaplativosti).

3.13. Gotovinski instrumenti i gotovina

Gotovinski ekvivalenti i gotovina uključuju sredstva na računima kod banaka, gotovinu u blagajni, kao i visoko likvidna sredstva sa prvobitnim rokom dospeća do tri meseca ili kraće a koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

3.14. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Zavod ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze.

Rezervisanja za sudske sporove formiraju se u iznosu koji odgovara najboljoj proceni rukovodstva Zavoda u pogledu izdataka koji će nastati da se takve obaveze izmire.

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izveštajima, ali se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Preduzeće ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim izveštajima već ih obelodanjuje u napomenama uz finansijske izveštaje, ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

3.15. Naknade zaposlenima

Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Zavod je obavezan da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa. Zavod ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada

U skladu sa Zakonom o radu („Službeni glasnik RS“ broj 61/05) i Pojedinačnim kolektivnim ugovorom o radu, Zavod je u obavezi da isplati otpremnine prilikom odlaska u penziju u visini 3 mesečne bruto zarade koju je zaposleni ostvario u mesecu koji prethodi mesecu u kome se isplaćuje otpremnina, koje pri tom ne mogu biti manje od 3 mesečne prosečne bruto zarade isplaćene u Zavodu u mesecu koji prethodi mesecu u kome se isplaćuje otpremnina.

Zavod otpremnine izmiruje na teret tekućih rashoda. Standard MRS 19 nije primenjen iz sledećih razloga: troškovi dobijanja informacija o iznosu rezervisanja za otpremnine zaposlenim prilikom odlaska u penziju prevazilaze koristi od tih informacija, a trošak dobijanja te informacije iznosio bi više od troška odgovarajućeg rezervisanja. Rukovodstvo Zavoda smatra da su troškovi otpremnina ravnomerno raspoređeni po godinama, i da nema materijalno značajnih razlika od iznosa troškova koji bi bio dobijen obračunom.

Jubilarne nagrade se isplacuju radnicima za 10, 20, 30 i 35 godina provedenih neprekidno na radu u Zavodu.

Učešće u dobiti zaposlenih

Zaposleni ima pravo na učešće u dobiti ostvarenoj po godišnjem računu. Učešće u raspodeli dobiti zaposleni ostvaruje srazmerno učešću njegove zarade u godišnjem fondu zarade preduzeća. Učešće u dobiti u poslovnoj godini utvrđuje se odlukom nadležnog organa i Statutom zavoda uz saglasnost osnivača.

3.16. Porez na dobitak

Tekući porez

Porez na dobitak predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije. Porez na dobitak obračunat je po stopi od 15% na poresku osnovicu koja je prikazana u poreskom bilansu, nakon umanjenja za iskorišćene poreske kredite. Oporeziva osnovica uključuje dobitak iskazan u bilansu uspeha, koji je korigovan u skladu sa poreskim propisima Republike Srbije.

Zakon o porezu na dobit preduzeća obvezniku koji izvrši ulaganja u osnovna sredstva priznaje pravo na poreski kredit u visini od 20% izvršenog ulaganja, s tim što poreski kredit ne može biti veći od 50% obračunatog poreza u godini u kojoj je izvršeno ulaganje. Neiskorišćeni deo poreskog kredita može se preneti na račun poreza na dobit iz budućih obračunskih perioda, ali ne duže od deset godina. Gubici iz tekućeg perioda mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od 10 godina.

Odloženi porez

Odloženi porez na dobitak se obračunava za sve privremene razlike između poreske osnove imovine i obaveza i njihove knjigovodstvene vrednosti. Trenutno važeće poreske stope na dan bilansa su korišćene za obračun iznosa odloženog poreza. Odložene poreske obaveze priznaju se za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva priznaju se za odbitne privremene razlike i za efekte prenetog gubitka i neiskorišćenih poreskih kredita iz prethodnih perioda do nivoa do kojeg je verovatno da će postojati budući oporezivi dobitci na teret kojih se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi i uključeni su u neto dobitak perioda.

3.17. Državna davanja

Državna davanja predstavljaju pomoć države u obliku prenosa resursa Društvu po osnovu ispunjenih izvesnih uslova u prošlosti ili budućnosti koji se odnose na poslovne aktivnosti Društva, a javljaju se u vidu: subvencija, premija, regresa, dotacija i sl. Ona isključuju one oblike državne pomoći koji se ne mogu u razumnoj meri vrednosno iskazati kao i transakcije sa državom koje se ne mogu razlikovati od uobičajenih poslovnih transakcija Društva. Državna davanja se priznaju kada postoji opravdano uverenje da će se Društvo pridržavati uslova povezanih sa davanjima i da će davanje biti primljeno.

Državno davanje se priznaje kao prihod tokom perioda neophodnih za sučeljavanje, na sistematskoj osnovi, sa povezanim troškovima koje treba pokriti iz tog prihoda. Za davanja povezana sa sredstvima koja se amortizuju, priznavanje prihoda se vrši u srazmeri sa troškovima amortizacije tih sredstava.

Državno davanje koje se prima kao nadoknada za nastale rashode ili gubitke ili u svrhu pružanja direktne finansijske podrške Društvu sa kojom nisu povezani budući troškovi se priznaje kao prihod perioda u kojem se prima.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Društvo je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik (koji obuhvata rizik od promene kursa stranih valuta, rizik od promene kamatnih stopa i rizik od promene cena) i
- rizik likvidnosti.

Upravljanje rizicima u Društvu je usmereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društvu u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta.

4.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik da će jedna strana u finansijskom instrumentu, neispunjenjem svoje obaveze, prouzrokovati finansijski gubitak druge strane.

Kreditni rizik nastaje kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, potraživanja od pravnih i fizičkih lica i preuzetih obaveza.

4.2. Tržišni rizik

Rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih cena. Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- rizika kamatne stope i
- drugih rizika od promene cene.

4.2.1. Rizik od promene kursa stranih valuta

Valutni rizik je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznog kursa.

Valutni rizik (ili rizik od kursnih promena) se javlja kod finansijskih instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja nije funkcionalna valuta u kojoj su oni odmereni.

4.2.2. Rizik od promene kamatnih stopa

Rizik od promene kamatnih stopa je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih kamatnih stopa.

Rizik od kamatne stope se javlja kod kamatonosnih finansijskih instrumenata priznatih u bilansu stanja (na primer, krediti i potraživanja i emitovani dužnički instrumenti) i kod nekih finansijskih instrumenata koji nisu priznati u bilansu stanja (na primer, nekim obavezama po kreditima).

4.2.3. Rizik od promene cena

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju od rizika kamatne stope ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu

Rizik od promene cena se javlja kod finansijskih instrumenata zbog promena, na primer, cena robe ili cena kapitala.

4.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Društvo imati poteškoća u izmirenju obaveza povezanih sa finansijskim obavezama.

5. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NAKNADNO UTVRĐENE GREŠKE

Računovodstvene politike primenjene prilikom sastavljanje finansijskih izveštaja za 2023. godinu u skladu su sa onima koje su primenjene u prethodnoj godini.

Materijalno značajnom greškom smatra se iznos koji je veći od 1,5% ostvarenog poslovnog prihoda u prethodnoj godini. Ukoliko je iznos greške niži, korekcija se sprovodi kroz bilans uspeha tekuće godine.

Materijalno značajni efekti promene računovodstvenih politika i naknadno utvrđenih grešaka se koriguju retroaktivno uz prilagođavanje uporednih podataka u finansijskim izveštajima, osim ako je to praktično neizvodljivo (tada se promena računovodstvene politike primenjuje prospektivno). Svaka korekcija koja iz toga proizilazi iskazuje se kao korekcija iznosa neraspoređenog dobitka na početku perioda.

Prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja za 2024. godinu, nisu identifikovane materijalno značajne greške, niti je bilo promena u računovodstvenim politikama, koje bi zahtevale korekcije rezultata ranijih godina.

Pod 01.01.2024 godine, Društvo je izvršilo procenu korisnog veka upotrebe nematerijalnih ulaganja, nekretnina, opreme, ostalih osnovnih sredstava, pri čemu je efekat sprovedenih korekcija ispravki vrednosti evidentiran kao povećanje neraspoređene dobiti ranijih godina u iznosu od RSD 33.978 hiljada.

6. BILANS USPEHA

6.1 PRIHODI OD PRODAJE GOTOVIH PROIZVODA I ROBE

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Domaće tržište		
Prihodi od prodaje robe matičnim i zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima	-	-
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu	200.407	437.118
Prihodi od prodaje robe	1.923	3.105
Svega	202.330	440.223
Inostrano tržište		
Prihodi od prodaje robe matičnim i zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima	-	-
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na inostranom tržištu	5.741	4.066
Prihodi od prodaje robe	-	-
Svega	5.741	4.066
Ukupno	208.071	444.289

6.2. PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe za sopstvene potrebe	744	1.129
Prihodi od aktiviranja ili potrošnje proizvoda i usluga za sopstvene potrebe	33.202	1.479
Ukupno	33.946	2.608

6.3. POVEĆANJE/(SMANJENJE) VREDNOSTI ZALIHA UČINAKA

	2024.	2023w.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Nedovršena proizvodnja na dan 31. decembra	1.151	4.696
Gotovi proizvodi na dan 31. decembra	320.814	420.728
Minus:		
Nedovršena proizvodnja na dan 01. januara	4.696	2.538
Gotovi proizvodi na dan 01. januara	420.728	456.453
Ukupno	(103.459)	(33.567)

6.4. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Prihodi od donacija	35.019	-
Prihodi od zakupnina	4.048	6.383
Ostali poslovni prihodi	143	412
Ukupno	39.210	6.795

6.5. PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE (OSIM FINANSIJSKE)

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Prihodi od usklađivanja vrednosti nekretnina, postrojenja i opreme	-		-
Prihodi od usklađivanja vrednosti zaliha	2.124		4.303
Ukupno	2.124		4.303

6.6. NABAVNA VREDNOST PRODATE ROBE

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Nabavna vrednost prodate robe	828		1.455
Ukupno	828		1.455

6.7. TROŠKOVI MATERIJALA, GORIVA I ENERGIJE

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Troškovi materijala za izradu	1.348		2.863
Troškovi ostalog materijala	3.566		4.244
Troškovi goriva i energije	16.383		17.882
Ukupno	21.297		24.989

6.8. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	216.058		230.979
Troškovi poreza i doprinosa na zarade na teret poslodavca	32.733		34.993
Troškovi naknada po ugovoru o delu	2.608		2.106
Troškovi naknada po autorskim honorarima	21.042		38.626
Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima	450		925
Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora	853		646
Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	4.483		4.483
Ostali lični rashodi i naknade	10.381		9.064
Ukupno	288.608		321.822

6.9. TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA

Troškovi amortizacije i rezervisanja u iznosu od RSD 35.458 hiljada za 2024. godinu (u 2023. godini RSD 38.219 hiljada) odnose se na: amortizaciju nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i troškove rezervisanja prema sledećem pregledu:

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Amortizacija	26.338		32.207
Ukupno	26.338		32.207
Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	9.120		6.012
Rezervisanja za sudske sporove	-		-
Ostala dugoročna rezervisanja	-		-
Ukupno	9.120		6.012

6.10. RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE (OSIM FINANSIJSKE)

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Obezbvredenje zaliha materijala i robe	2.489	-
Ukupno	2.489	-

6.11. TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Troškovi proizvodnih usluga</i>		
Troškovi usluga na izradi učinaka	71.738	94.267
Troškovi transportnih usluga	8.836	9.148
Troškovi usluga održavanja	8.163	6.299
Troškovi zakupnina	1.253	2.378
Troškovi sajmovi	2.447	2.362
Troškovi reklame i propagande	40.510	4.312
Troškovi ostalih usluga	23.857	21.100
Svega	156.804	139.866

6.12. NEMATERIJALNI TROŠKOVI

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi neproizvodnih usluga	7.943	4.068
Troškovi reprezentacije	377	111
Troškovi premija osiguranja	7.025	6.885
Troškovi platnog prometa	1.529	1.718
Troškovi članarina	363	392
Troškovi poreza	2.745	6.075
Troškovi doprinosa	7	-
Ostali nematerijalni troškovi	1.503	1.387
Svega	21.492	20.636

6.13. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Finansijski prihodi</i>		
Prihodi od kamata	8.994	9.450
Pozitivne kursne razlike	153	33
Svega	9.147	9.483
<i>Finansijski rashodi</i>		
Finansijski rashodi iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	-	110
Rashodi kamata	3	23
Negativne kursne razlike	356	208
Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule	-	-
Svega	359	341

6.14. OSTALI PRIHODI I RASHODI

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje osnovnih sredstava	-	55
Viškovi	2	1.642
Naplaćena otpisana potraživanja	13.009	10.463
Prihodi po osnovu revalorizacije stambenih kredita	319	361
Prihodi od smanjenja obaveza	301	1.775
Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja	-	-
Ostali nepomenuti prihodi	6.097	3.094
Svega	19.728	17.390
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti finansijske imovine</i>		
Prihodi od usklađivanja vrednosti dugorocnih finansijskih plasmana – stambeni krediti	1.489	1.819
Prihodi od usklađivanja potraživanja	70	1.978
Svega	1.559	3.797
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	1.359	2
Manjkovi	130	4.001
Rashodi po osnovu direktnih otpisa potraživanja	73	262
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe	485	-
Ostali nepomenuti rashodi	3.921	191
Svega	5.968	4.456
<i>Rashodi od usklađivanja vrednosti finansijske imovine</i>		
Obezvredenje dugoročnih finansijskih plasmana i drugih hartija od vrednosti	-	-
Obezvredenje potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana	618	148
Svega	618	148

Prihodi po osnovu maplaćenih otpisanih potraživanja u iznosu od RSD 13.009 hiljada ostvarena u 2024. godini se odnose na prihode po osnovu naplate iz stečajne mase Univerzal banke (nad kojom je okončan stečaj).

Ostali prihodi u iznosu od RSD 6.097 hiljada ostvareni u 2024 godini se odnose na prihode po osnovu srpske enciklopedije u iznosu od RSD 1.566 hiljada, prihode po osnovu nacionalne čitanke u iznosu od RSD 3.747 hiljada, kao i druge nepomenute prihode u iznosu od RSD 784 hiljada.

6.15. NETO DOBITAK/(GUBITAK) POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA, EFEKTI/RASHODI PROMENE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I ISPRAVKA GREŠAKA IZ RANIJIH PERIODA

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Prihodi od efekata promene računovodstvenih politika	-	-
Prihodi po osnovu ispravki grešaka iz ranijih godina koje nisu materijalno značajne	170	53
Rashodi po osnovu efekata promene računovodstvene politike	-	-
Rashodi po osnovu ispravki grešaka iz ranijih godina koje nisu materijalno značajne	-	-
Ukupno	170	53

6.16. POREZ NA DOBITAK

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Finansijski rezultat u bilansu uspeha (dobitak/gubitak pre oporezivanja)	(323.425)	(96.781)
Neto kapitalni dobici (gubici)		
Usklađivanje i korekcije rashoda u poreskom bilansu	4.398	4.609
Usklađivanje i korekcija prihoda u poreskom bilansu		
Oporeziva dobit/gubitak	(319.027)	(92.171)
Umanjenje za iznos gubitka iz ranijih godina		
Kapitalni dobitak		
Umanjenje za iznos kapitalnih gubitaka ranijih godina		
Poreska osnovica		
Umanjenje za iznos gubitaka iz poreskog bilansa ranijih godina		
Umanjenje za prihode od dividendi i udela u dobiti od rezidentnih obveznika		
Umanjena poreska osnovica (Obrazac PB)	-	-
Obračunati porez (15%)		
Umanjenje obračunatog poreza po osnovu poreskih podsticaja i oslobođanja		
POREZ NA DOBITAK (Obrazac PDP)		
Odloženi poreski rashod perioda		
Odloženi poreski prihod perioda		

Obračun poreza na dobitak vrši se po stopi od 15% u skladu sa poreskim propisima. Obračunati porez se umanjuje za poreska oslobođenja po osnovu poreskih podsticaja (za zapošljavanje novih radnika, ulaganja u osnovna sredstva...).

7. BILANS STANJA

7.1. NEMATERIJALNA ULAGANJA

	Softveri i slična prava	Ostala nematerijalna ulaganja	UKUPNO
Nabavna vrednost			
Stanje na početku godine	43.610	-	43.611
Korekcija			
Nove nabavke	524		524
Otuđivanje i rashodovanje	(5.454)		(5.454)
Stanje na kraju godine	38.680		38.680
Ispravka vrednosti			
Stanje na početku godine	30.984	-	30.985
Procena preostalog veka trajanja	(2.200)	-	(2.200)
Korigovano ps ispravke vrednosti	28.784		28.784
Korekcija			
Amortizacija za 2024. godinu	2.826		2.826
Otuđivanje i rashodovanje	(4.095)		(4.095)
Stanje na kraju godine	27.515		27.515
Neotpisana vrednost 31.12.2024. godine	11.165		11.165
Neotpisana vrednost 31.12.2023. godine	12.626	-	12.626

7.2. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA, BIOLOŠKA SREDSTVA I INVESTICIONE NEKRETNINE

	Zemljišta	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Investicione nekretnine	Ostala osnovna sredstva	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>						
Stanje na početku godine	105.525	1.071.562	180.375	107.837	36.385	1.501.684
Korekcije		(278)	139	331		192
Nove nabavke			527		304	831
Viškovi						
Otuđivanje i rashodovanje						
Revalorizacija – procena						
Ostalo		4.687		(4.687)		-
Stanje na kraju godine	105.525	1.075.971	181.041	103.481	36.689	1.502.707
<i>Ispravka vrednosti</i>						
Stanje na početku godine	-	784.105	157.436	43.656	17.211	1.002.408
Procena preostalog veka trajanja	-	(4.006)	(24.346)	-	(3.426)	(31.778)
Korigovano ps ispravke	-	780.099	133.090	43.656	13.785	970.630
Korekcije		(139)				(139)
Amortizacija za 2024.godinu		10.034	9.778	1.599	2.102	23.513
Viškovi						
Otuđivanje i rashodovanje						
Ostalo		1.952	51	(2.003)		-
Stanje na kraju godine	-	791.947	142.919	43.252	15.887	994.005
Neotpisana vrednost 31.12.2024.	105.525	284.024	38.122	60.229	20.802	508.702
Neotpisana vrednost 31.12.2023.	105.525	287.457	22.938	64.181	19.174	499.275

Sa stanjem na dan 01.01.2024. godine, izvršena je procena preostalog korisnog veka upotrebe svih stavki nematerijalnih ulaganja, građevinskih objekata, opreme i ostalih osnovnih sredstava, obzirom da je veliki broj stavki osnovnih sredstava imao neto sadašnju vrednost nula, a ipak se i dalje nalazi u upotrebi. Efekat procene je rezultirao u smanjenju ispravke vrednosti pomenutih kategorija osnovnih sredstava, s jedne strane, kao i u povećanju iznosa neraspoređene dobiti ranijih godina, s druge strane, u ukupnom iznosu od RSD 33.978 hiljada.

7.3. UČEŠĆA U KAPITALU

Učešća u kapitalu predstavljaju dugoročna finansijska ulaganja u akcije i udele društava, banaka i osiguravajućih društava.

		2024.	2023.
		RSD hiljada	RSD hiljada
Učešća u kapitalu-BETRA TRANS-Zemun		380	380
UKUPNO		380	380

7.4. OSTALI DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

Ostali dugoročni finansijski plasmani odnose se na:

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Ostale dugoročne plasmane	52.322	57.688
Svega	52.322	57.688
Minus: Ispravka vrednosti	(7.921)	(9.409)
Ukupno	44.401	48.279

Ostali dugoročni plasmani se odnose na stambeni zajam dat radnicima Zavoda za udžbenike za rešavanje stambenih potreba. Odluku o dodeli zajma za stambene potrebe donosi Upravni odbor Zavoda. Zajam se odobravao na rok od 40. godina, a sporazumno sa radnikom ovaj rok može biti kraći.

U skladu sa odredbama međunarodnih računovodstvenih standarda MRS 39 (sada MSFI 9), prvi put je izvršeno knjiženje obezvređenja datih stambenih kredita zaposlenih, na osnovu procene fer vrednosti stambenih kredita na dan 31.12.2014. Knjiženje obezvređenja stambenih kredita je izvršeno u toj godini delom na teret tekuće godine, a većim delom na teret neraspoređene dobiti ranijih godina, u skladu sa obračunom ovlašćenog procenitelja. Prva primene MRS 39 i obezvređenje stambenih kredita odobrenih zaposlenima je odobrena od strane Nadzornog odbora Društva.

U 2024. i u prethodnim godinama je izvršen ponovni obračun fer vrednosti stambenih kredita, i u skladu sa obračunom je izvršeno svođenje vrednosti stambenih kredita na njihovu fer vrednost, efekat smanjenja obezvređenja je evidentiran u okviru prihoda po osnovu usklađivanja dugoročnih finansijskih plasmana u iznosu od RSD 1.489 hiljada.

7.5. ZALIHE

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Materijal	18.540	20.126
Nedovršena proizvodnja	1.151	4.696
Gotovi proizvodi	1.015.248	1.008.340
Roba	10.211	10.337
Dati avansi	531	473
Svega	1.045.681	1.043.972
Minus: Ispravka vrednosti zaliha materijala	(17.691)	(19.815)
Minus: Ispravka vrednosti zaliha gotovih proizvoda	(694.434)	(587.612)
Minus: Ispravka vrednosti robe	(9.613)	(7.124)
Minus: Ispravka vrednosti datih avansa	-	-
Ukupno	323.943	429.421

U 2014. godini je po prvi put izvršeno, na osnovu procene starosne strukture zaliha papira, a po odluci Nadzornog odbora izvršeno je obezvređenje zaliha materijala na teret neraspoređene dobiti u ukupnom iznosu od RSD 31.224 hiljada, s obzirom da je veliki deo zaliha materijala utrošen u % manjem od 10%. Korekcija je sprovedena na teret neraspoređene dobiti iz ranijih godina, imajući u vidu činjenicu da su u pitanju zalihe iz ranijih godina, čije je obezvređenje trebalo biti i izvršeno u ranijim godinama. Po tom osnovu su zalihe iskazane u po fer vrednostima u skladu sa odredbama međunarodnog standarda MRS 2.

U 2024. godini je izvršen ponovni obračun i svođenje vrednosti zaliha papira na fer vrednost, ukidanjem ispravke vrednosti u iznosu od RSD 2.124 hiljada u korist prihoda od usklađivanja zaliha (ukidanje ispravke vrednosti materijala za 2023. godinu je iznosilo RSD 1.653 hiljada), obzirom da je deo zaliha papira utrošen.

Uvidom u strukturu zaliha gotovih proizvoda, gledano sa aspekata njihove realizacije u periodu 2009-2013 godine, odnosno zaliha koje su u proteklih pet godina realizovane u manjem iznosu od 20%, doneta je odluka Nadzornog odbora Društva u skladu sa međunarodnim standardom MRS 2 da se izvrši njihovo obezvređivanje.

Na dan 31.12.2014. godine prvi put je izvršeno obezvređenje zaliha gotovih proizvoda u ukupnom iznosu od RSD 452.510 hiljada. U pitanju su zalihe proizvedene tokom i pre 2013. godine, a koje su prodane u % manjem od 20%. Korekcija je sprovedena na teret neraspoređene dobiti iz ranijih godina, imajući u vidu činjenicu da su u pitanju zalihe iz ranijih godina, čije je obezvređenje trebalo biti i izvršeno u ranijim godinama. Na taj način su zalihe gotovih proizvoda vrednovane po fer vrednostima, u skladu sa odredbama međunarodnog standarda MRS 2.

U 2024. godini je izvršen ponovni obračun i svođenje vrednosti zaliha gotovih proizvoda na fer vrednost, efekat povećanja ispravke vrednosti zaliha gotovih proizvoda iznosi RSD 106.822 hiljada, a nastao je po osnovu:

- povećanje ispravke vrednosti zaliha gotovih proizvoda za 2024. godinu, a po osnovu svođenja vrednosti zaliha na nižu od cene koštanja i neto prodajne cene, u iznosu od RSD 7.610 hiljada
- povećanje ispravke vrednosti zaliha gotovih proizvoda za 2024. godinu, po osnovu obračuna i analize starosne strukture zaliha gotovih proizvoda za 2024 godinu za zalihe sa sporim obrtom u iznosu od RSD 99.212 hiljada.

Na dan 31.12.2017. godine izvršeno je po prvi put obezvređenje zaliha robe, i to zaliha robe u veleprodaji u iznosu od RSD 8.250 hiljada i zaliha robe u maloprodaji u iznosu od RSD 1.842 hiljada. Efekat obezvređenja je evidentiran u okviru ostalih rashoda po osnovu obezvređenja zaliha, a kao kriterijum za obezvređenje je uzeto 100% vrednosti zaliha bez kretanja i 50% vrednosti zaliha koje su imale kretanje (izlaz) manji od 20%.

U 2024. godini je izvršen ponovni obračun i svođenje vrednosti zaliha robe na fer vrednost, povećanjem ispravke vrednosti ovih zaliha u iznosu od RSD 2.489 hiljada, na bazi analize starosne strukture zaliha robe.

7.6. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Potraživanja po osnovu prodaje</i>		
Kupci u zemlji	11.981	11.416
Kupci u inostranstvu	6.459	4.893
Minus: Ispravka vrednosti kupci u zemlji	(5.543)	(5.342)
Minus: Ispravka vrednosti kupci u inostranstvu	(831)	(833)
<i>Ukupno</i>	12.066	10.134

Društvo je izvršilo usaglašavanje salda potraživanja od kupaca u zemlji sa stanjem na dan 31.12.2024. godine.

7.7. OSTALA KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Druga potraživanja</i>		
Potraživanja za kamatu	278	846
Potraživanja od zaposlenih	877	964
Potraživanja za poodiljsko bolovanje i bolovanje	869	598
Ostala kratkoročna potraživanja	271	
Minus: Ispravka vrednosti	-	-
<i>Svega</i>	2.295	2.408
Razgraničeni ulazni PDV	-	9
Potraživanja za više plaćeni porez na dodatu vrednost	1.412	367
<i>Svega</i>		376
<i>Ukupno</i>	3.707	2.784
Potraživanja za više plaćeni porez na dobit	-	-
Potraživanja po osnovu preplacenih ostalih poreza i doprinosa	996	519
<i>Ukupno</i>	4.703	3.303

7.8. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Kratkoročni finansijski plasmani	70.000	190.304
Minus: Ispravka vrednosti:	-	-
Ukupno:	70.000	190.304

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju oročene depozite u bankama.

7.9. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Hartija od vrednosti	-	-
Tekući računi	431.187	179.289
Blagajna	1.292	823
Ostalo	1.058	116
Devizni račun	32.481	28.490
Akreditiv	113	231
Ispravka vrednosti	-	-
Ukupno	466.131	208.949

7.10. KRATKOROČNA AVR

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Aktivna vremenska razgraničenja</i>		
Unapred plaćeni troškovi	18	987
Ostala AVR	22	-
Ukupno	40	987

7.11. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Odložene poreske obaveze	29.441	24.507
Odložena poreska sredstva	(29.441)	(24.507)
Neto	-	-

Odložene poreske obaveze u iznosu od RSD 29.441 hiljada, obuhvataju iznose poreza na dobit koji se plaćaju u narednim periodima po osnovu oporezivih privremenih razlika.

Odložena poreska sredstva na koja imamo pravo na osnovu rezervisanja za naknade zaposlenih, kao i po osnovu neplaćenih javnih dažbina i po osnovu obezvrđenja zaliha robe, kao i po osnovu gubitaka iz poreskih bilansa iz prethodnih 5 godina, ali je u finansijskim izveštajima za 2024. godinu, izvršeno njihovo priznavanje samo do visine odloženih poreskih obaveza, u iznosu od RSD 29.441 hiljada, u skladu sa preporukama revizora iz DRI-a i smernicama MRS.

7.12. OSNOVNI KAPITAL

Osnovni kapital obuhvata sledeće oblike kapitala:

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Državni kapital	2.155.315	2.155.315
Ukupno	2.155.315	2.155.315

Državni kapital predstavlja kapital javnog preduzeća koga je osnovala država.

7.13. REZERVE

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

	2024.	2024.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Zakonske rezerve	110.013	110.013
Ukupno	110.013	110.013

Zakonske rezerve se formiraju iz dobitka. Odluku o raspodeli donosi Nadzorni odbor javnog preduzeća uz saglasnost Vlade Republike Srbije.

7.14. NERASPOREĐENI DOBITAK I GUBITAK

Neraspoređeni dobitak odnosi se na:

	2024.	2023.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Neraspoređeni dobitak ranijih godina</i>	75.097	75.097
Procena preostalog korisnog veka upotrebe OS	33.978	-
Korigovano početno stanje	109.075	75.097
Raspodela dobiti	-	-
Pokriće gubitka iz ranijih godina	-	-
Dobit za tekuću godinu	-	-
Ukupno	109.075	75.097

Sa stanjem na dan 01.01.2021 godine, izvršena je procena preostalog korisnog veka upotrebe svih stavki nematerijalnih ulaganja, opreme i ostalih osnovnih sredstava, obzirom da je veliki broj stavki osnovnih sredstava imao neto sadašnju vrednost nula, a ipak se i dalje nalazi u upotrebi. Efekat procene je rezultirao u smanjenju ispravke vrednosti pomenutih kategorija osnovnih sredstava, s jedne strane, kao i u povećanju iznosa neraspoređene dobiti ranijih godina, s druge strane, u ukupnom iznosu od RSD 75.097 hiljada.

Sa stanjem na dan 01.01.2024. godine, izvršena je ponovna procena preostalog korisnog veka upotrebe svih stavki nematerijalnih ulaganja, građevinskih objekata, opreme i ostalih osnovnih sredstava, obzirom da je veliki broj stavki osnovnih sredstava imao neto sadašnju vrednost nula, a ipak se i dalje nalazi u upotrebi. Efekat procene je rezultirao u smanjenju ispravke vrednosti pomenutih kategorija osnovnih sredstava, s jedne strane, kao i u povećanju iznosa neraspoređene dobiti ranijih godina, s druge strane, u ukupnom iznosu od RSD 33.978 hiljada. Uporedni podatak u finansijskom izveštaju za 2024 godine na poziciji neraspoređene dobiti ranijih godina, prikazan je kao korigovan u iznosu od RSD 33.978 hiljada, za efekat izvršene procene.

Gubitak se odnosi na:

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Nepokriveni gubitak ranijih godina	1.051.468		954.687
Gubitak za tekuću godinu	323.425		96.781
Ukupno	1.374.893		1.051.468

Poslovanjem u 2024. godini ostvaren je gubitak u poslovanju u iznosu od RSD 323.425 hiljada (RSD 96.781 hiljada je ostvareni gubitak u 2023 godini).

7.15. DUGOROČNA REZERVISANJA

Dugoročna rezervisanja se odnose na:

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	72.986		72.657
Rezervisanja za troškove sudskih sporova	-		-
Ostala dugorocna rezervisanja	-		-
Ukupno	72.986		72.657

U skladu sa odredbama međunarodnog računovodstvenog standarda MRS 19 izvršeno je knjiženje ukalkulisanih troškova i rezervisanja po osnovu otpremnina prilikom odlaska u penziju i jubilarnih nagrada zaposlenih u ranijim godinama, a na osnovu procene izvršene sa stanjem na dan 31.12.2024 godine, efekti u 2024. godini su evidentirani u korist tekućih rashoda po osnovu formiranja rezervisanja u iznosu od RSD 9.120 hiljada, od čega se na povećanje rezervisanja po osnovu otpremnina za odlazak u penziju odnosi RSD 5.776 hiljada, a na povećanja rezervisanja za jubilarne nagrade RSD 3.344 hiljada.

7.16. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

Kratkoročne finansijske obaveze obuhvataju:

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Ostale kratkoročne finansijske obaveze – srpska enciklopedija	1.486		2.024
Svega	1.486		2.024

7.17. OBAVEZE IZ POSLOVANJA

Obaveze iz poslovanja obuhvataju:

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Obaveze za primljene avanse	44.791		4.912
Svega	44.791		4.912
Obaveze iz poslovanja: dobavljači u zemlji	8.722		7.686
Svega	8.722		7.686

Obaveze prema dobavljačima u zemlji u iznosu od RSD 8.722 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2024. godine (RSD 7.686 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2023. godine) su usaglašena u najvećoj meri sa poslovnim partnerima.

7.18. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE

Ostale kratkoročne obaveze obuhvataju:

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Ostale kratkoročne obaveze	20.971		21.890
Obaveze po osnovu pdv	3.173		715
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine	2.196		2.393
UKUPNO	26.340		24.918

Ostale kratkoročne obaveze u iznosu od RSD 20.971 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2024. godine (RSD 21.890 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2023. godine) se u najvećoj meri odnose na obaveze po osnovu zarada u iznosu od RSD 11.944 hiljada, obaveze prema fizičkim licima po osnovu nakanada po ugovorima u iznosu od RSD 8.067 hiljada, kao i na druge ostale nepomenute obaveze u iznosu od RSD 960 hiljada.

7.19. KRATKOROČNA PVR

Kratkoročne finansijske obaveze obuhvataju:

	2024.		2023.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Odloženi prihodi i primljene donacije	284.981		-
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	2.715		2.504
UKUPNO	287.696		2.504

Odloženi prihodi i primljene donacije u iznosu od RSD 284.981 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2024 godine, se odnose na odložene prihode po osnovu primljene donacije od Vlade Republike Srbije u iznosu od RSD 320.000 hiljada po osnovu projekta „Nacionalna čitanka“, pri čemu je iznos od RSD 35.019 hiljada realizovan, odnosno potrošen do kraja kalendarske 2024 godine, pa je izvršeno oprihodovanje odloženih prihoda u korist prihoda od odloženih donacija u navedenom iznosu.

Pasivna vremenska razgraničenja u iznosu od RSD 2.715 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2024. godine (RSD 2.504 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2023. godine) se odnose u najvećoj meri na razgraničene zavisne troškove nabavke u iznosu od RSD 2.657 hiljada i druga PVR u iznosu od RSD 58 hiljada.

8. POTENCIJALNE I PREUZETE OBAVEZE

Protiv Društva se vodi nekoliko sudskih sporova, sa zaposlenima, kao što je prikazano u izveštaju pravne službe i u narednoj tabeli:

TUZILAC	TUZENI	SUD	BROJ PREDMETA	PREDMET I VREDNOST SPORA	Izve no DA / NE
Aleksandar Petrović	JP ZAVOD ZA UDŽBENIKE	VIŠI SUD U BEOGRADU	10P1 br. 95/21	Tužba kojom se traži da se tuženi obaveže da tužiocu isplati iznos od 300.000 dinara sa zakonskom zateznom kamatom računatom od dana donošenja presude na ime duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda i pretrpljenog straha zbog zlostavljanja na radu. TUŽbom se još traži da se utvrdi postojanje zlostavljanja, da se presuda objavi u javnom glasilu te da se tuženi obaveže da plati troškove koliko budu iznosili.	NE

BORISLAV VUKŠA	JP ZAVOD ZA UDŽBENIKE	VIŠI SUD U BEOGRADU	10 P br. 1822/17	Naknada nematerijalne štete u iznosu od 10.000.000,00 din, kao i naknada troškova postupka..	NE
Aleksandar Petrović, Siniša Jevtić, Miloš Velašević, Sanja Ratković	JP ZAVOD ZA UDŽBENIKE	PRVI OSNOVNI SUD U BEOGRADU	62 P br. 48195/21	Vrednost spora iznosi 400.000 dinara sa pripadajućom zateznom kamatom na ime naknade štete zbog povrede časti i ugleda i povrede prava ličnosti, uz zahtev za naknadu troškova postupka u iznosu od 446.275,00 dinara (prema ožalbenoj prvostepenoj presudi).	NE
JP ZAVOD ZA UDŽBENIKE	Zora Stojiljković	Javni izvršitelj Petar Rundić	II 116/24	Sprovođenje izvršenja na osnovu rešenja o izvršenju Prvog osnovnog suda u Beogradu, i to putem plenidbe 1/3 penzije dužnika, do potpune naplate.	DA.
Blagica Prelević	JP ZAVOD ZA UDŽBENIKE	Prvi osnovni sud u Beogradu	45 P br. 5027/2021	Radi poništaja ugovora o otkupu stana zaključenog dana 7.03.2003. godine	Ne
Tanja Miljkovic	JP ZAVOD ZA UDŽBENIKE	Prvi osnovni sud u Beogradu	10PII 6p. 125/20	Radi poništaja aneksa ugovora o radu.	NE
Tatjana Karadžin	JP ZAVOD ZA UDŽBENIKE	Prekršajni sud u beogradu	31 PR 77276/2020	Zahtev za pokretanje prekršajnog postupka podnet od strane Tatjane Karadžin zbog prekršaja iz člana 169. stav 3. tačka 1. Zakona o javnim nabavkama. Propisana kazna za prekršaj od 200.000 - 1.500.000 dinara, odnosno od 80.000 do 150.000 dinara za odgovorno lice.	Ne
Prvo osnovno javno tužilaštvo u Beogradu	JP ZAVOD ZA UDŽBENIKE	Privredni sud u Beogradu	4 Pk br. 40/2024	Optužni predlog tužilaštva protiv Zavoda za udžbenike i odgovornih lica (direktora i članova nadzornog odbora), zbog 2 prestupa iz Zakona o računovodstvu. Propisana kazna za svaki od prestupa za pravno lice je u opsegu od 100.000-3.000.000 dinara, a za odgovorna lica u opsegu od 20.000-150.000 dinara.	Ne
SAVIC SUPPORT	JP ZAVOD ZA UDŽBENIKE	Privredni sud u Beogradu	6p. 17PII-1262/2023	Tužba zbog sticanja bez osnova i naknada štete	Ne

Po proceni pravne službe i rukovodstva Društva, po osnovu ovih sudskih sporova neće doći do negativnog ishoda, odnosno svi pomenuti sudski sporovi će biti završeni u korist Društva.

Društvo vodi nekoliko sudskih sporova protiv svojih kupaca radi naplate svojih potraživanja, pri čemu su za sva utužena potraživanja formirane ispravke vrednosti na teret troškova.

Pored navedenog, navodimo i potencijalnu obavezu prema Ministarstvu nauke, prosvete i tehnološkog razvoja, koje potražuje od Društva iznos od RSD 7.516 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2024 godine (RSD 7.516 hiljada sa stanjem na dan 31.12.2023 godine), dok Društvo u svojim poslovnim knjigama nema iskazane obaveze prema ovom Ministarstvu.

Naime, prvobitno su sredstva dobijena od Ministarstva prosvete dana 31.12.2007. godine u iznosu od RSD 208.185 hiljada, inicijalno za nabavku đачkih stolova i stolica za osnovne i srednje škole, a po projektu koji je bio finansiran iz NIP-a.

Do 2015 godine nije bilo nikakve inicijative niti od strane Ministarstva niti od strane Društva na koji način da se sredstva utroše. Na bazi zaključka Vlade Republike Srbije od 11. decembra 2015. godine, odobrena je prenamena sredstva u iznosu od RSD 208.185 hiljada, i to na:

1. Izmirivanje duga za knjige koje je JP "Zavod za udžbenike" Beograd isporučivao školama u iznosu od RSD 27.620 hiljada, iznos koji je oprihodovan u okviru ostalih prihoda u ukupnom iznosu.
2. Izradu i štampanje nedostajućih udžbenika na jezicima nacionalnih manjina u iznosu od RSD 140.000 hiljada, pri čemu je oprihodovano u korist prihoda od donacija RSD 60.925 hiljada, a ostatak od RSD 79.075 hiljada je iskazan u okviru PVR kao odloženi prihod i donacija.
3. Izradu pilot projekta „Otvoreni pristup elektronskim nastavnim sadržajima“ za učenike i nastavnike osnovnih i srednjih škola i učenike sa smetanjama u razvoju, u iznosu od RSD 40.565 hiljada, pri čemu je oprihodovano u korist prihoda od donacija RSD 40.565 hiljada.

Dakle, Društvo je u 2015 godini postupilo u skladu sa gorepomenutim zaključkom Vlade RS, iskoristilo (oprihodovalo) u 2015 godini iznos od RSD 129.110 hiljada, u 2016 godini je oprihodovano RSD 33.329 hiljada, u 2017 godini RSD 37.849 hiljada i ostatak u 2018 godini, i u tom mometu su sva sredstva oprihodovana i potrošena.

Međutim, Vlada Republike Srbije (na predlog nadležnog Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja) je donela novi zaključak broj 05/401-9557/2018-1 od 11.10.2018. godine kojim je ponovo izvršila prenamenu sredstava u iznosu od RSD 115.992 hiljada, u svrhu bogaćenja bibliotečkog fonda školskih biblioteka osnovnih škola na teritoriji Republike Srbije i to udžbenicima, školskim lektirama i kapitalnim izdanjima, sve na jezicima i pismu nacionalnih manjina.

Dalje, Vlada Republike Srbije (na predlog nadležnog Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja) je donela novi zaključak broj 05/401-11623/2019 od 21.11.2019. godine kojim je ponovo izvršila prenamenu sredstava, sada u iznosu od RSD 75.427 hiljada, za proizvodnju udžbenika na jezicima nacionalnih manjina u iznosu od RSD 45.427 hiljada, za digitalnu platformu i izradu digitalnih interaktivnih udžbenika na svim jezicima u iznosu od RSD 20.000 hiljada i za knjige i drugi interaktivni materijal kao nagrada za učenike koji postignu značajne uspehe tokom školovanja, u iznosu od RSD 10.000 hiljada.

Imajući u vidu sve gore navedeno, očigledno je da Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja nije postupilo u skladu sa prvim zaključkom Vlade Republike Srbije iz 2015 godine, dok je Društvo postupilo u skladu sa prvobitnim zaključkom Vlade u potpunosti.

Takođe, Društvo je u toku 2019 godine izvršilo isporuku besplatnih udžbenika pomenutom Ministrstvu u dva navrata, i to RSD 44.727 hiljada dana 24.05.2019. godine i RSD 71.029 hiljada dana 08.11.2019. godine, koje nisu bile proknjižene i priznate u poslovnim knjigama i evidencijama Ministarstva, dok je isporuka besplatnih udžbenika izvršena u 2020 godini u iznosu od RSD 11.865 hiljada je evidentirana i kod nadležnog Ministarstva.

U toku 2021 godine je izvršeno usaglašavanje stanja sa nadležnim Ministrstvom, koje je priznalo Društvu sve ranije isporuke besplatnih udžbenika i knjiga (ali ne i ulaganja u niskotiražne udžbenike u ranijim godinama), pa je potencijalna obaveza Društva prema Ministarstvu svedena na iznos od RSD 52.943 hiljada na osnovu usaglašenja na dan 30.06.2021. godine, a potencijalno i na iznos od RSD 7.516 hiljada po osnovu ispunjenja obaveze Zavoda iz Zaključka Vlade o proizvodnji niskotiražnih udžbenika u periodu 2019-2021 godina u iznosu od RSD 45.427 hiljada.

U toku novembra 2023 godine Društvo je poslalo nadležnom Ministarstvu materijal za pravdanje utrošenih sredstava u iznosu od RSD 5.941 hiljada, ali do datuma izrade i odobravanja finansijskih izveštaja za 2024 godinu

nisu sprovedena eventualna usaglašavanja i prihvatanje ovih pravdanja od strane Ministarstva, kako bi se potencijalna obaveza izmirila i zatvorila.

9. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Između datuma na koji su sastavljeni finansijski izveštaji i datuma usvajanja i odobravanja finansijskih izveštaja za 2024. godinu, nije bilo značajnih događaja koji bi zahtevali eventualne korekcije u finansijskim izveštajima ili dodatna obelodanjivanja u napomenama uz finansijske izveštaje.

Društvu su odobrena u toku meseca marta 2025 godine, novčana sredstva u iznosu od RSD 150 miliona, kao donacija Vlade Republike Srbije za pomoć u poslovanju Društva.

10. STALNOST POSLOVANJA

Finansijski izveštaji Društva su pripremljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja.

Poslovanjem u 2024. godini ostvaren je gubitak u iznosu od RSD 323.425 hiljada (RSD 96.781 hiljada za 2023. godinu). Ostvarene gubitke u poslovanju Društvo više ne može da pokriva na teret neraspoređene dobiti ranijih godina, tako da ukupni kumulirani gubitak sa stanjem na dan 31.12.2024. godine iznosi RSD 1.374.893 hiljada, koji ostaje nepokriven do daljnjeg, osim delimično iz neraspoređene dobiti ranijih godina u iznosu od RSD 109.075 hiljada koja je formirana u 2021. i 2024 godini prilikom procene preostalog korisnog veka upotrebe osnovnih sredstava,.

Na dan 31.12.2024. godine obrtna imovina iznosi RSD 876.883 hiljada (na dan 31.12.2023 godine RSD 843.098 hiljada), a kratkoročne obaveze RSD 369.035 hiljada (na dan 31.12.2023 godine RSD 42.044 hiljada), odnos obrtne imovine i kratkoročnih obaveza iznosi 2,38 u korist obrtne imovine (na dan 31.12.2023. godine odnos je bio 20,05 u korist obrtne imovine), i kao rezultat toga likvidnosna situacija Društva je i dalje povoljna. Društvo je ostvarilo negativan rezultat u poslovanju u iznosu od RSD 323.425 hiljada, u 2023 godini u iznosu od RSD 96.781 hiljada, u 2022 godini u iznosu od RSD 213.648 hiljada, u 2021 godini u iznosu od RSD 242.827 hiljada, u 2020 u iznosu od RSD 256.983 hiljada i u 2019. godini u iznosu od RSD 296.405 hiljada, negativan rezultat se očekuje i u 2025 godini, ali se očekuju nove mere Vlade RS i Ministarstva prosvete i vraćanje udžbenika i nastavnih sredstva Društva u kataloge i ponovo na tržište, što možda može dovesti Društvo do poslovanja sa dobitkom u narednim poslovnim godinama.

11. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični srednji kursevi NBS primenjeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2024. i 2023. godine u funkcionalnu valutu su bili sledeći:

	31.12.2024.	31.12.2023.
USD	112,4386	105,8671
EUR	117,0149	117,1737

Beograd, 17.03.2025 godine

JP „ZAVODA ZA UDŽBENIKE“

Stefan Paunović, v.d. direktor